

**Orient - Young explorers
re-discover local communities
through orienteering**

IO1 - ORIENT ANTOLOGIJA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**Orient - Young explorers re-discover
local communities through orienteering**

IO1 - ORIENT ANTOLOGIJA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SADRŽAJ

Uvod	6
ORIENT Antologija: Sažetak.....	8
Zbirka dobrih praksi o orijentacijskom sportu za socijalno uključivanje.....	9
Metodološki fokus.....	27
Naučene lekcije.....	29
Zaključak	31
Bibliografija.....	32
ORIENT: tim	35

UVOD

Ovaj dokument nastao je u okviru projekta ORIENT – Mladi istraživači ponovo otkrivaju lokalne zajednice kroz orijentacijski sport (622532-EPP-1-2020-1-IT-SPO-SCP), 30-mjesečnog projekta sufinansiranog od strane programa Evropske unije Erasmus+ SPORT.

ORIENT proizlazi iz ideje okupljanja mladih ljudi iz različitih sredina kroz određeni osnovni sport: orijentacijski sport. Cilj projekta je poboljšati društvenu uključenost te potaknuti izgradnju kapaciteta i zajednice stvaranjem mogućnosti za mlade ljude iz različitih društvenih i kulturnih skupina za druženje i razvoj novih vještina.

ORIENT koristi pristup na nivou uključivanja višestrukih aktera, jačajući saradnju među dionicima, odnosno sportskim trenerima i predstavnicima organizacija civilnog društva. Ovaj pristup će opremiti sportske trenere i djelatnike OCD inovativnim metodama koje potiču sudjelovanja ranjivih mladih ljudi u sportskim aktivnostima na nivou zajednice. Kroz aktivnosti na otvorenom, mladi će se poticati na razmišljanje o pitanjima socijalne uključenosti dok otkrivaju urbane i prirodne lokalne kontekste.

Ovaj dokument ima za cilj da pruži dokaze o učinkovitosti orijentacije kao sporta koji može poboljšati društvenu uključenost i potaknuti osjećaj zajedništva. Predstavit će zbirku dobrih praksi o orijentaciji za socijalno uključivanje, pružajući metodološki fokus i analizirajući lekcije naučene sa terenskog istraživanja sprovedenog u Italiji, Grčkoj, Austriji, Bosni i Hercegovini, Kipru i Bugarskoj. Kurikulum ORIENT postaviti će temelje za sprovođenje aktivnosti predviđenih projektom

PROJEKAT

OProjekt ORIENT ima sljedeće **ciljeve**:

- Uključiti ranjive mlade ljude, izložene riziku od socijalne isključenosti ili socijalno isključene, u sportske aktivnosti na nivou zajednice;
- Opremiti sportske trenere, kao i sportska udruženja i djelatnike iz organizacija civilnog društva (OCD) koji rade na području socijalne uključenosti, alatima za promociju sudjelovanja ranjivih mladih ljudi u lokalnoj zajednici kroz masovni sport (Orienteering).
- Unaprijediti socijalnu uključenost u partnerskim zemljama uz podizanje svijesti o društvenim preprekama i socijalnoj isključenosti, promovišući dugoročne i pozitivne promjene na lokalnom nivou.

Aktivnosti planirane tokom trajanja projekta uključuju:

- Zbirka dobrih praksi, alata i metodologija koje koriste orijentiring za socijalno uključivanje (IO1)
- Razvoj nastavnog plana i programa o orijentacijskom sportu za socijalno uključivanje koji je namijenjen sportskim trenerima i organizacijama civilnog društva (IO2)
- Izrada alata za orijentacijske rute za mlade (IO3)
- Izrada kompendija s «rutama inkluzije» iz participativnih radionica mapiranja i natjecanja u orijentacijskom sportu (IO4)
- Izrada Manifesta koji ukazuje na potencijal orijentacijskog sporta kao alat za socijalno uključivanje (IO5)

U konačnici, ORIENT očekuje postizanje sljedećih **rezultata**:

- ORIENT ANTOLOGIJA: dobre prakse, alati i metodologije koje koriste orijentiring za socijalnu uključenost.
- ORIENT NASTAVNI PROGRAM: osnove orijentacijskog sporta i inovativne metodologije za promociju sudjelovanja ranjivih mladih ljudi u orijentacijskim aktivnostima.
- IDEJE: kutija s alatima za orijentacijske rute.
- ORIENT COMPENDIUM: "RUTE DO INKLUZIJE": ko-kreacija sportskih trenera, djelatnika organizacija civilnog društva i mladih ljudi kroz participativno mapiranje.
- ORIENT MANIFESTO: s rezultatima i preporukama o potencijalima orijentacijskog sporta za socijalno uključivanje.

ORIENT ANTOLOGIJA: SAŽETAK

Antologija ORIENT-a rezultat je prikupljanja znanja, alata i metodologija povezanih s praksom orijentacijskog sporta u društvene svrhe poduzete u svim zemljama partnerima projekta kao desk istraživanje i terensko istraživanje, a koje uključuje 60 sportskih trenera i djelatnika OCD-a i 60 mladih kroz upitnike i intervju.

Antologija je strukturirana u tri dijela:

1

Zbirka dobrih praksi o orijentacijskom sportu za socijalno uključivanje

Ovaj dio predstaviti će uspješne prethodno provedene orijentacijske inicijative odabrane u partnerskim zemljama i na međunarodnom nivou, pružajući konkretnu analizu i objašnjenje potencijala orijentiranja u radu s ranjivim mladim ljudima koji pate od socijalne isključenosti.

2

Metodološki fokus

Ovaj dio predstaviti će skup prilagodljivih i repliciranih metodologija za animiranje aktivnosti temeljenih na orijentacijskom sportu koje mogu podržati društvenu uključenost mladih. Ovaj dio je prvi korak prema identifikaciji metodologija i alata koji će se uključiti i dalje razvijati u ORIENT kurikulum.

3

Naučene lekcije

Ovaj dio uključivati će zaključke temeljene na analizama dobre prakse i terenskog istraživanja, naglašavajući prednosti i slabosti predloženih pristupa.

Antologija predstavlja izvor inspiracije za nove sportske inicijative i nove oblike uključivanja ranjivih mladih ljudi kroz sportske aktivnosti. S tim u vezi, ova antologija priprema teren za razvoj ORIENT kurikuluma; služi i kao istraživačka studija i temeljna osnova za lokalnu obuku za sportske trenere i djelatnike OCD-a.

ZBIRKA DOBRE PRAKSE O ORIJENTIRINGU ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

ZBIRKA DOBRE PRAKSE O ORIJENTIRINGU ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

Ova sekcija sadrži prikaz konteksta i situacije u partnerskim zemljama u vezi sa socijalnom isključenošću, sportom i orijentacijom, te zbirku najboljih praksi o orijentacijskom kretanju za socijalno uključivanje s ciljem razumijevanja potreba u partnerskim zemljama i identificiranja dobrih metodologija iz postojećih praksi koje će pokazati potencijale orijentacijskog trčanja za socijalno uključivanje mladih.

Pregled je rezultat podataka koje je konzorcij ORIENT prikupio kroz desk i terensko istraživanje. Kako bi se osigurala koherentnost, relevantnost i usporedivost rezultata, istraživanje je provedeno slijedeći posebne smjernice kako bi se osiguralo prikupljanje usporedivih podataka u svim partnerskim zemljama. Terensko istraživanje nadopunilo je podatke prikupljene desk istraživanjem tako što su uzeta u obzir iskustva i mišljenja ključnih dionika:

➔ Održane su konsultacije sa **sportskim trenerima** i djelatnicima organizacija civilnog društva kako bi istražili njihova iskustva s orijentacijskim sportom

➔ Intervjuisani su **ranjivi mladi** kako bi bolje razumjeli prepreke koje ih sprječavaju da u potpunosti učestvuju u njihovoj zajednici i kako bi se izmjerio njihov nivo angažmana u orijentacijskom sportu.

Socijalna isključenost

Istraživanje je pokazalo da, unatoč privrednom oporavku od krize prošle decenije, članice EU imaju posla s politički nestabilnijim, složenijim i krhkim društvima. Izazovi socijalnog uključivanja postali su ozbiljniji i urgentniji za rješavanje nego ikad zbog nedavne epidemije COVID-19, koja je negativno uticala na one koji su već živjeli u nesigurnim uvjetima, što je rezultiralo da sve manje ljudi ima pristup ekonomskim i obrazovnim mogućnostima i stoga se suočava s većim rizikom od siromaštva i materijalne neimaštine.

Evropska komisija definira socijalnu isključenost na sljedeći način: „Socijalna isključenost odnosi se na višestruke i promjenjive faktore koji rezultiraju time da su ljudi isključeni iz normalne razmjene, prakse i prava modernog društva” (Komisija Evropskih zajednica, 1993.). Na temelju nedavnih podataka EUROSTAT-a, 21,4% stanovništva širom EU-a izloženo je riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti.

Na opštem nivou, u gotovo svim zemljama EU uključenim u projektno partnerstvo ORIENT, ovaj je procenat je veći od prosjeka EU. U Italiji je jedna od četiri osobe u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti, a 25,6% stanovništva pripada ovoj kategoriji. U Grčkoj se ova stopa penje na svaku treću osobu. Slično, Bugarska je imala najveći procenat od svih zemalja članica EU, s 32,8% ukupnog stanovništva. Zemlje poput Hrvatske (23,3%) i Kipra (22,3%) dijele slične postotke, iako se suočavaju s različitim izazovima. Bosna i Hercegovina je također snažno pogođena siromaštvom i socijalnom isključenošću. Stopa nezaposlenosti u zemlji iznosi 20,5%, a gotovo 1 od 2 mlade osobe nije zaposlena, što je jedna od najviših u cijelom svijetu (Svjetska banka, 2017).

Mladi ljudi su u većoj opasnosti od socijalne isključenosti. Posljednji podaci Eurostata daju prilično zabrinjavajuću sliku u Evropi: 2019. godine stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti za mlade u dobi od 16 do 29 godina iznosila je 25,1% u EU-27, što je približno 18,6 miliona mladih. Iako se broj mladih u riziku smanjio za 3,4 boda između 2014. i 2018. godine, trenutna je stopa još uvijek

nešto viša nego prije finansijske krize 2008. godine. Među državama članicama EU-a, 2019. godine najveći dio mladih (u dobi od 16 do 29 godina) koji su bili teško materijalno deprivirani zabilježen je u Grčkoj (19,4 %), a slijede Bugarska (19,1 %) i Kipar (11,9 %). (EUROSTAT, 2021b)

U nastavku donosimo detaljan prikaz situacije vezane za socijalnu isključenost u svakoj partnerskoj zemlji, u kojoj je vidljiva ranjivost mladih u pogledu mogućnosti uključivanja:

AUSTRIJA

Unatoč činjenici da Austrija ima manji udio stanovništva u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti (AROE), taj je rizik veći za ranjive skupine. Posebno je velika nejednakost mogućnosti za djecu. Stopa AROE, u 2017. godini za djecu niskokvalificiranih roditelja bila je 57,7% veća nego kod djece visokokvalificiranih roditelja (Caritas, 2020.). Prema statističkim podacima Austrije, 303,000 djece i mladih ispod 18 godina bilo je pogođeno siromaštvom ili socijalnom isključenošću u 2019. godini. S gledišta spola, 21% žena između 18 i 34 godine izloženo je riziku od socijalne isključenosti, u usporedbi s 19% muškaraca u istoj dobnoj skupini (Weinberger, 2019.). Također je bitno opažanje da je veća vjerovatnoća da će migranti biti socijalno isključeni nego lokalno stanovništvo. U 2019. godini 33% stranih državljana u dobi od 20 do 64 godine bilo je u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti. Za usporedbu, 13,2% Austrijanaca bilo je u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti (Eurostat, 2021c).

BOSNA I HERCEGOVINA

Dimenzije socijalne isključenosti u Bosni i Hercegovini su brojne. Te dimenzije podrazumijevaju isključenost iz različitih područja društvenog života kao što su zapošljivost, obrazovanje, život i smještaj, društvene veze, poštovanje, itd. Isključenost iz jednog od polja obično implicira i isključenost iz drugih područja društvenog života. Osobe u riziku od socijalne isključenosti u Bosni i Hercegovini su djeca i mladi koji žive u udaljenim ruralnim područjima, žene žrtve rodno uvjetovanog nasilja, starije osobe, izbjeglice, osobe s posebnim potrebama i invaliditetom. (Evropska komisija, 2016.)

BUGARSKA

Bugarska ima najveći procenat u EU-u ljudi kojima prijeti siromaštvo i socijalna isključenost. Najranjivije skupine su: osobe u neradnoj dobi (npr.: djeca i starije osobe); porodice s djecom; skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada i izvan njega, posebice nezaposlene mlade osobe s osnovnim ili niskim obrazovanjem ili bez stručne kvalifikacije i ključnih kompetencija; osobe s invaliditetom; ugroženi predstavnici romske zajednice; beskućnici i osobe koje žive u lošim stambenim uvjetima. (Republika Bugarska, 2020).

KIPAR

Prema Eurostatu, 17,6% Kiprana bilo je u opasnosti od socijalne isključenosti 2020. (EUROSTAT, 2021d), u usporedbi s 21,9% registriranih u cijeloj Evropskoj uniji. Kako je samo 19% ljudi mlađih od 18 godina bilo u opasnosti od siromaštva, Kipar je imao jednu od najnižih stopa u cijeloj Evropskoj uniji. Ipak, rizik od siromaštva među starijim osobama (65 godina ili više) bio je veći (22,5%) od prosjeka EU (20,4%). Što se tiče rizika od socijalne isključenosti na temelju spola, žene na Kipru su izloženije siromaštvu. Za razliku od trenda zabilježenog u mnogim drugim zemljama, procenat kućanstava s djecom u riziku od siromaštva niži je (16%) od procenta kućanstava bez djece (19,6%) (In-Cyprus, 2021).

GRČKA

Prema grčkom zakonu br. 4019/2011, ranjive skupine podijeljene su u dvije kategorije:

- Specifične ranjive skupine, koje uključuju skupine društva koje se suočavaju s poteškoćama u svom društvenom i privrednom životu zbog fizičkih i psihičkih faktora ili delinkventnog ponašanja. Ove skupine uključuju osobe s invaliditetom (tjelesnim, mentalnim, kognitivnim ili senzornim), osobe koje su trenutno ili su bili ovisnici o supstancama, HIV pozitivne osobe, zatvorenici ili bivši zatvorenici, i maloljetni prestupnici.

- Posebne grupe stanovništva, koje uključuju društvene skupine koje se suočavaju s poteškoćama u integraciji na tržištu rada zbog finansijskih, društvenih ili kulturnih razloga. U te skupine spadaju nezaposleni mladi, nezaposlene žene, nezaposlene osobe starije od 50 godina, dugotrajno nezaposleni, samohrani roditelji i članovi višedjetnih porodica (troje ili više djece), zlostavljane žene, nepismene osobe, stanovnici udaljenih planinskih i otočnih krajeva, ljudi s različitim kulturama, imigranti i izbjeglice.

ITALIJA

U 2018. godini, više od 27% italijanskog stanovništva bilo je u opasnosti od socijalne isključenosti (ISTAT, 2020a), a s pandemijom Covid-19 taj se procenat povećao, najviše pogađajući najugroženije skupine: migranti, mladi i žene već su imali manje sigurne, nekvalificirane poslove i nesigurne radne uvjete. Kako državljanstvo još uvijek igra važnu ulogu u određivanju individualnih socio-ekonomskih uvjeta, migranti i tražitelji azila trenutno su jedna od najranjivijih skupina u Italiji: prema ISTAT-u, stranih državljana u apsolutnom siromaštvu 2019. godine bilo je gotovo 1,4 miliona, s učestalošću od 26,9%, u odnosu na 5,9% građana zemlje. Italija je zemlja s velikim brojem NEET-a: 2019. godine 27,8% ljudi u dobi od 20 do 34 godine nije bilo zaposleno, obrazovano ili neformalno obrazovano za rad (EUROSTAT, 2020a). NEET osobe su u opasnosti od marginalizacije jer ostaju izvan tržišta rada i puteva osposobljavanja. Među mladima, oni koji dolaze iz stranih zemalja ili migratornog porijekla predstavljaju jednu od skupina kojima najviše prijeti isključenost. Godine 2020., procenat NEET-a bio je 26,2% među italijanskim državljanima u dobi od 18 do 29 godina i 40,8% među državljanima trećih zemalja (ISTAT, 2020b). Mlade žene također su izložene socijalnoj isključenosti, jer je postotak NEET-a veći među ženama (33,2%) nego muškarcima (22,5%) (EUROSTAT, 2020a). Slično, osobe s invaliditetom imaju povećanu vjerovatnoću da budu društveno izolirane zbog fizičkih i društvenih prepreka s kojima se susreću u svakodnevnom životu. Invalidnost je često povezana s lošim socio-ekonomskim uvjetima, budući da se osobe s invaliditetom bore pronaći posao i u potpunosti sudjelovati u društvu.

U poređenju s partnerskim zemljama, mladi često doživljavaju obrazovanje i isključenost s tržišta rada općenito. Od COVID-19, povećanje nezaposlenosti i gubitak posla jedan je od glavnih utjecaja na mlade: procjenjuje se da je stopa nezaposlenosti mladih u EU porasla sa 14,9% na 17,1% (EUROSTAT, 2021a) s mladima među onima koji su najviše **pogođeni pandemijom**.

Sport i socijalna isključenost

Studijsko istraživanje baca svjetlo na činjenicu da partnerske zemlje također imaju neke od najnižih stopa ljudi uključenih u sport ili fitness, na primjer, samo 11% ljudi u Bugarskoj prakticira fizičke aktivnosti barem jednom sedmično, 23% u Grčkoj, 26% u Italiji i 39% na Kipru. To su iznimno niski postoci u usporedbi s prosjekom EU-a od 44% (EUROSTAT, 2018.). Slično, u Austriji slobodne fizičke aktivnosti koje dolaze s troškovima mogle bi biti manje praćene od strane onih koji su pogođeni rizicima od siromaštva: 22% ne može priuštiti takve aktivnosti svojoj djeci, dok je samo 3% bez rizika od siromaštva to izjavilo.

Što se tiče mladih konkretno, rezultati intervjuisanih pokazuju da se glavni izazovi s kojima se susreću u sudjelovanju u životu zajednice mogu klasifikovati u sljedeće kategorije:

Izazovi sudjelovanja u životu zajednice za mlade:

▶ **Ekonomске prepreke**

Mnogim mladima nedostaju finansijska sredstva za ulaganje u sportske aktivnosti, što je često povezano s visokim troškovima (kao što su članarine i skupa oprema za sport).

▶ **Nedostatak vremena**

Mnogim mladim ljudima teško je uskladiti posao, studij, roditeljstvo i kućne obaveze s drugim obavezama. Većina ispitanika ima ograničeno vrijeme da se posveti sportu jer im je posao na prvom mjestu.

▶ **Logističke poteškoće**

YMladi koji žive izvan centra grada imaju manje mogućnosti aktivnog sudjelovanja u zajednici, a posebno u sportu, budući da su udaljeni od usluga i sadržaja.

▶ **Nedostatak informacija**

Mnogi su se mladi žalili na nedostatak informacija o postojećim ponudama.

▶ **Nedostatak uključivih i pristupačnih programa**

Mladi migranti izvijestili su o ograničenjima i poteškoćama u sudjelovanju u aktivnostima zajednice zbog jezičnih barijera ili birokratskih prepreka.

Sport se može smatrati alatom socijalizacije i integracije uzimajući u obzir da sportske aktivnosti mogu pomoći ranjivim skupinama da sudjeluju u životu zajednice i steknu nove vještine koje se mogu primijeniti u drugim društvenim kontekstima kao što su škola ili posao.

Orijentacijski sport i socijalna uključenost

S obzirom na potencijal sporta za društvenu uključenost, ORIENT uzima orijentacijski sport kao grassroot sport kako bi ispunio taj potencijal zbog različitih oblika, formata i mogućnosti koje ima za saradnju i razmjenu. Iako većina ispitanika nije bila dovoljno svjesna o orijentacijskom sportu, svi oni koji su ga poznavali bili su za korištenje orijentacijskog sporta kao alat promocije za uključivanja ranjivih skupina.

Iako je orijentacijski sport vrlo popularan sport u sjevernoj Evropi i Sjevernoj Americi, nije toliko poznat u partnerskim zemljama. To bi moglo biti zbog kulturoloških razloga i složenosti orijentacijskog sporta, koji zahtijeva tehničku stručnost da bi se igrao na visokim nivoima jer zahtijeva posebno mapiranje, ali i osposobljavanje sudionika u osnovnim vještinama orijentacije, poput korištenja kompasa i čitanja karte.

Postoji mnogo vrsta orijentacijskog sporta i svaki ima različite mogućnosti koje treba prilagoditi društvenoj uključenosti mladih. One uključuju:

Orijentiranje nogama (FootO)

Klasični orijentiring, kombinirajući planinarenje s navigacijom.

Orijentacija brdskim biciklom (MTBO)

Kombinacija brdskog biciklizma i navigacije, s fokusom prvenstveno na odabir rute. Orijentatorima brdskog biciklizma osigurana je topografska karta koja prikazuje staze koje ukazuju na njihovu plovnost za vožnju.

Skijaška orijentacija (SkiO)

Vrsta orijentacijskog sporta popularna u planinskim predjelima. Skijaški orijentatori kombinuju skijanje s navigacijom.

Urbano orijentiranje

Orijentiranje po gradu, mjestu ili nekom drugom izgrađenom okruženju. Vrste izazova s kojima se susreću urbani orijentatori (kao što su vozila u pokretu i pješaci) vrlo su različiti od onih s kojima se susreću učesnici orijentacije u ruralnim područjima. Međutim, u većini partnerskih zemalja, orijentiring se uglavnom prakticira u ruralnim područjima. Orijentiranje u prirodnim područjima postaje privlačnije zbog bogatog okoliša ovih zemalja, od sela do planina.

Trail orijentiring (TrailO)

Ova vrsta orijentacijskog trčanja podrazumijeva precizno čitanje karte i terena. Orijentatori na stazi moraju identificirati mamce i odgovarajuće kontrole prikazane na karti. Obično se provodi na stazama i dostupan je učesnicima s tjelesnim invaliditetom. Ne postoje vremenski uslovi između tačaka niti izbor ruta.

Radio orijentacija (Radio-O)

Radio orijentiri koriste usmjereni radio prijemnik, kompas i kartu (samo s označenim startom i ciljem) kako bi odredili lokaciju odašiljača u šumi, odabrali najbolji redoslijed u kojem će ih pronaći i na kraju navigirati do njih.

Uz ove tradicionalne oblike, postoje i druge specifične vrste orijentacije, kao što su kanu orijentacija, orijentacija na konju, planinarenje, orijentacija na snowboard-u, orijentacijsko surfanje, kajak orijentacija i nove varijacije poput virtualne orijentacije, štafetne orijentacije i noćne orijentacije.

Ispitanici vjeruju da se orijentiring može koristiti za promociju društvene uključenosti skupina sa specifičnim zahtjevima, posebno sa sljedećim pozadinama:

 Mladi ljudi s migrantskom pozadinom: za njih orijentacijsko trčanje može biti jedinstvena prilika da upoznaju svoje gradove domaćine i upoznaju nove ljude. Kroz sportske aktivnosti mogu otkriti lokalnu zajednicu i njenu kulturu, u interakciji s ljudima različitog porijekla i unaprjeđenju svojih lokalnih mreža.

 Mladi s invaliditetom i posebnim potrebama: mogu prakticirati neke vrste orijentacijskog trčanja uz malo ili nimalo potrebnih prilagodbi. U trail orienteringu (TrailO) sportisti s tjelesnim invaliditetom mogu se takmičiti sa sportistima bez invaliditeta. U Preciznoj orijentaciji (PreO) mjesta su dostupna invalidskim kolicima, a preciznost je važnija od brzine, jer je čitanje karte mnogo složenije.

Očito je da orijentiring kao sport nudi znatan potencijal za promociju društvene uključenosti. Većina sportskih trenera i djelatnika OCD-a koji su odgovorili na anketu vjeruje da bi orijentacijski sport mogao biti dobar alat za promociju društvene uključenosti među marginaliziranim skupinama. Zbog svoje grupne dinamike i svoje ograničene kompetitivnosti, orijentiring može pomoći mladima da razviju vještine, dok istovremeno može pomoći da podiže njihovo samopouzdanje i osjećaj sopstvene vrijednosti.

Dobre prakse

S obzirom na brojne mogućnosti koje orijentiring ima i kako se provodi s različitim ciljnim skupinama širom svijeta, partneri su prikupili niz dobrih praksi na lokalnom, nacionalnom i transnacionalnom nivou, iz kojih se metodologije mogu ekstrapolirati i prilagoditi aktivnostima ORIENT-a s mladima koji pate od socijalne isključenosti u partnerskim zemljama.

SKOL-SPRINTEN PROJECT

Organizacija

Dalportens OL

Zemlja, godina

Švedska, 2016

Ciljna grupa

Djeca i mladi od 6 to 15 godina

Sažetak

Inspirisan iskustvom iz Skol-Sprinten, Göran Andersson je definisao osnovni vodič za obrazovanje u orijentingu u školama

Relevantnost za ORIENT

Mape i koraci razvoja mogu biti korisne u okviru ORIENT projekta.

STEPS OF DEVELOPMENT

Orienteering's steps of development are adapted to the school's goals according to Lgr11* and Gy11*, and the curriculum in physical education. It gives concrete examples of navigation skills that must be demonstrated at this level. The higher the level is, the higher the qualitative requirements will be.
Developed by Swedish Orienteering Federation (SOFT).
*The Swedish National Agency for Education

14. Deeper understanding height. Depressions, ridges and diffs as control.
13. Route choices in hilly terrain.
12. Compass and map reading to the checkpoint.
11. Compass and map reading towards distinct handrail.
10. Understanding of height. Highest point. When is it uphill and when is it downhill?
9. Understanding of colours and symbols showing runnability.
8. Short cut towards distinct handrail.
7. Paying attention to terrain objects beside the handrail.
6. Thinking ahead, choose a route, short or long.
5. Knowing the term and be able to orientate along distinct handrails.
4. Orientate the map using the terrain and the compass, "thumb your map" and "red to red".
3. Understand the concept of "where you are on the map" (start), and "where to go" (the control).
2. Knowing the colours of the map and the most common map's symbols.
1. Map understanding, what is a map?

SUITABLE LEVELS AT FOR EACH AGE

The model below shows the type of area and the level of development suitable to use in the teaching of each year.
Developed by Swedish Orienteering Federation (SOFT).

Age Group	Primary school Ages 6-9	Primary school Ages 10-12	Secondary school Ages 13-15	High school
Known terrain	Known terrain	Known terrain	Known terrain	Unknown terrain
Unknown terrain	Unknown terrain	Unknown terrain	Unknown terrain	Unknown terrain

Known terrain: means the school yard and areas in the school's immediate vicinity.

Unknown terrain: means a nearby forest area of outdoor character close to the school.

Göran Andersson; "Cool, Awesome, Educational Orienteering at school ages 6-15" Silva Sweden AB, 2020.

Korisni linkovi

[Cool, Awesome and Educational; Orienteering at school, ages 6-15 by byorientering - issuu](#)

LJETNJA ŠKOLA ZA ORIJENTIRING

Implementing organisation

PSD PTT Prijatelji prirode (PSD PTT Friends of Nature)

Country, year

Bosna i Hercegovina, 2013

Target group

Djeca i mladi

Overview

Aktivnost je provedena u obliku ljetne škole koja je održana u dva dijela, a koja je uključivala osnovne vještine orijentacije i tehnike crtanja orijentacijskih karata. Škola je održana u duhu intenzivnih priprema za Olimpijski Orijentacijski Kup Sarajeva - OSOC 2013. Takmičenje se održalo 17. i 18. avgusta 2013. godine na terenima Velikog Polja, planine Igman i Velikog parka u Sarajevu. Ovo je jedno od prvih takmičenja ove vrste u zemlji po standardima IOF (International Orienteering Federation).

Relevance to ORIENT

Ova dobra praksa pruža inspiraciju za dalji razvoj orijentacijskih aktivnosti sa mladima.

Useful links

N/A

AIRBORNE INITIATIVE

Implementing organisation

Airborne Initiative Trust

Country, year

Engleska, 2020

Target group

Mladi prestupnici

Overview

Airborne Initiative je dobrotvorna organizacija koja finansira i podržava 5-dnevne rezidencijalne kurseve na Dartmooru, osmišljene da izazovu mlade ljude, pomažući im da ostvare svoj potencijal nakon što napuste zatvor. Tokom kurseva kandidati će iskusiti čitanje karata i orijentiranje, speleologiju, prijelaz rijeka, avanturistički trening, vježbe vođenja i team building-a, kao i kampiranje u divljini. Airborne Initiative daje učesnicima priliku da razviju vještine vođenja i timskog rada u vodstvu, što pomaže u izgradnji vlastite vrijednosti, kao i da im daje osjećaj postignuća (The Airborne Initiative, 2021.).

Tokom posljednje 4 godine, dobrotvorna organizacija je održala 30 kurseva na Dartmooru za preko 300 mladih prestupnika. Dokazi upućuju na to da je manja vjerovatnoća da će oni mladi ljudi koji sudjeluju na kursu ponoviti kazneno djelo. Trenutna stopa ponavljanja kaznenih djela za zatvorenike koji izlaze iz zatvora u prvoj godini iznosi 65%, dok je za one koji su završili ovaj kurs samo 13,7%.

Relevance to ORIENT

Većina aktivnosti koje smo istražili u kontekstu Airborne Initiative teško je primijeniti u kontekstu projekta ORIENT. Međutim, ideja o mješanju orijentacijskog sporta s drugim aktivnostima za poboljšanje mekih vještina (soft skills) mladih ljudi može se ponoviti.

Useful links

<https://airborneinitiative.org/about>

SPORT KAO ALAT ZA SOCIJLANU INKLUZIJU

Implementing organisation

CEIPES – Internacionalni centar za promociju obrazovanja i razvoja

Country, year

Italija, 2015

Target group

Mladi lideri, omladinski radnici ili predstavnici nevladinih organizacija, društvenih centara, klubova mladih, škola, lokalnih vlasti, jedinica lokalne samouprave ili drugih javnih institucija, neformalnih skupina mladih

Overview

Cilj aktivnosti bio je promocija sporta kao obrazovnog i društvenog alata koji pomaže mladima u pogledu životnih vještina, stavova, vrijednosti i društvene integracije (SALTO Educational Tools Portal, 2014.). Projekt je uključivao: orijentacijsku aktivnost i igru u parku na otvorenom i debriefing. Nakon treninga učesnici su postali sposobni koristiti sport kao obrazovno i socijalno sredstvo za uključivanje i usmjeravati mlade kako mogu iskoristiti svoj sportski potencijal u cjeloživotnoj perspektivi (npr. posao, škola, neformalna ili formalna aktivnost).

Relevance to ORIENT

ORIENT također ima za cilj da nauči sportske trenere da koriste orijentacijski sport kao dodatni alat u svim ostalim sportovima. Stoga bi mogao uključivati neke od elemenata ovog projekta čije su ciljne skupine nevladine organizacije, klubovi mladih, itd. Neki korisni elementi su:

- Šetnja i razgovor debata o inkluziji, koja kombinuje tjelesnu aktivnost i razmišljanje o tome šta znači socijalna uključenost;
- Stručna sesija, na kojoj stručnjak za orijentaciju može polaznicima dati jasniji uvid u orijentacijski sport i podijeliti svoja iskustva.

Visok nivo interakcije također je element koji bi mogao dodati vrijednost projektu ORIENT i pomoći mu da uspije.

Useful links

N/A

ORIENTEERING IN SCHOOLS

Implementing organisation

Orienteam & Alto Salso, in collaboration with FISO

Country, year

Italija, sadašnjost

Target group

Osnovci u školama

Overview

Zahvaljujući finansiranju Nacionalnog operativnog programa (PON) 2014.-2020. „Za škole – vještine i okruženja za učenje“, nekoliko je orijentacijskih projekata provedeno u različitim školama u Palermu, posebno u ugroženim područjima s većim rizikom od napuštanja škole. Cilj projekata bio je uključivanje djece u sportsko-rekreativne aktivnosti, promocija pozitivnih stilova života te poticanje socijalne uključenosti.

Nakon podučavanja korištenja kompasa i čitanja topografske karte, učenici su sudjelovali u aktivnostima koje im omogućuju uvježbavanje osnovnih tehnika orijentacije i sticanje samopouzdanja s alatima za orijentaciju. Nakon nekoliko sesija, mogli su mapirati školsko područje i kretati se u školskom dvorištu ili vanjskim prostorima. Krajem godine učenici su mogli sudjelovati na Regionalnom školskom prvenstvu u orijentacijskom trčanju na kojem je u prosjeku sudjelovalo 800 mladih sudionika. Nažalost, projekti su morali prestati tijekom epidemije Covid-19 zbog zatvaranja škola.

Relevance to ORIENT

Integracija orijentiranja u školski kurikulum pokazala je značajno poboljšanje interdisciplinarnih kompetencija učenika (jer se orijentacija odnosi na mnoštvo akademskih disciplina kao što su geografija, matematika, geometrija, prirodne nauke) i mekih vještina (komunikacija, donošenje odluka, vođenje, suradnja). Povrh toga, orijentiring je poboljšao samopouzdanje mladih ljudi, povećavajući njihovu tjelesnu i psihičku dobrobit. Nadalje, aktivnosti na otvorenom pomogle su mladima u otkrivanju prirode i razvijanju pozitivnog stava prema zaštiti okoliša.

Useful links

<https://www.fisocilia.com/pronto-a-partire-il-23-campionato-scolastico-regionale/>

ETSKO PRVEN

Implementing organisation

MIUR-Ministarstvo obrazovanja & Internacionalna škola sportske federacije

Country, year

Italija, 2017

Target group

Mladi u dobi od 14 do 20 godina

Overview

Studentsko svjetsko prvenstvo u Palermu najveći je orijentacijski događaj ikada napravljen u Italiji. U njemu je sudjelovalo oko 1000 mladih sportista (u dobi od 14-20 godina) iz 27 evropskih zemalja, 160 učitelja i 100 volontera. Manifestacija je održana od 22. do 28. aprila 2017., a utrke na srednje i duge staze održavale su se u prirodnom rezervatu "Bosco della Ficuzza" na Siciliji.

Relevance to ORIENT

Studentsko svjetsko prvenstvo u Palermu bilo je nevjerovatna prilika za poticanje inkluzije i razmjene među kulturama. U sklopu programa mladi su sudjelovali na 'Interkulturalnom festivalu', gdje je svaka delegacija organizirala štand kako bi predstavila i promovisala svoju zemlju i kulturu kroz slike i video ili 'nuđenjem okusa' svoje lokalne tradicije (tipični kulinarski specijaliteti, narodni plesovi i sl.). Posljednjeg dana učesnici su sudjelovali u 'štafeti prijateljstva' u centru Palerma. Ovaj događaj je bio neformalno natjecanje u kojem su se udružili mladi ljudi iz različitih zemalja i morali su pronaći način komunikacije kako bi završili natjecanje. Naglasak je bio na saradnji, a ne na natjecanju, s ciljem poticanja kulturne razmjene među učesnicima.

Useful links

<https://www.youtube.com/watch?v=Ug2u69Zu670>

STRATEGIJA ZA MLADE "SVAKI JUNIOR JE BITAN"

Implementing organisation

British Orienteering Federation

Country, year

Velika Britanija, 2015

Target group

Mladi u dobi od 14 do 25 godina

Overview

Iako je orijentiring popularniji i rašireniji u Ujedinjenom Kraljevstvu nego u drugim evropskim zemljama, slabo sudjelovanje mladih navelo je Britansku federaciju da uvede program za regrutiranje i zadržavanje mladih uključenih u orijentacijski sport. Ova strategija ima za cilj pružiti smjernice i pomoći orijentacijskim klubovima da povećaju sudjelovanje i angažman mladih u orijentacijskom sportu.

Kako bi orijentiring učinio privlačnijim i dostupnijim mladim ljudima na svim nivoima vještina, 'South Yorkshire SYO' - lokalni orijentacijski klub sa područja Sheffield-a, Doncaster-a, Rotherham-a i Barnsley-a - razvio je niz inicijativa (npr. sedmične grupne sesije, mjesečne treninge, školske turnire) upućene članovima i pridošlicama. 'SYO' je uspio zajedno uključiti juniore i odrasle, potaknuti roditelje na sudjelovanje i volontiranje u orijentacijskim klubovima. Program je donio očekivane rezultate, jer 'SYO' sada broji više od 100 juniora, otprilike 40% ukupnog članstva.

Relevance to ORIENT

Okvir 'Every Junior Matters' uključuje savjete i prijedloge koji se mogu prilagoditi lokalnom kontekstu kako bi se povećalo sudjelovanje mladih u orijentacijskom sportu. Evo nekoliko primjera:

- Stvoriti puteve između škola (ili organizacija mladih) i orijentacijskih klubova, omogućavajući mladima da napreduju od juniorskih sportskih aktivnosti do amaterskog i profesionalnog orijentacijskog sporta.
- Omogućiti mladim ljudima priliku da se zabave i grade prijateljstva dok se bave orijentacijskim sportom (npr. kampovi za mlade)
- Ponuditi besplatne treninge kako mladima tako i njihovim porodicama.
- Potaknuti i podržati mlade da se uključe u osmišljavanje, organizaciju i realizaciju orijentacijskih aktivnosti i projekata.
- Podržati mlade da osnuju orijentacijske klubove i preuzmu organizacijske uloge.

Useful links

<https://www.britishorienteering.org.uk/everyjunormatters>

SOFIJA: ŠETAJUĆI U CIPELAMA MJEŠTANA

Implementing organisation

Iana Tour

Country, year

Bugarska, 2019 - danas

Target group

Turisti i stanovnici Sofije

Overview

Cilj je upoznati ambleme urbane sredine na popularnoj pješačkoj ruti među građanima Sofije. Učesnici dobijaju kartu s ucrtanom rutom, a na poledini karte nalaze se fotografije detalja poznatih i nepoznatih znamenitosti koje se nalaze na ovoj karti. Ideja je da učesnici moraju pronaći i upoznati mjesta i njihove misterije te se s njima slikati ("selfie"). Kako bi zadatak bio priznat kao obavljen, fotografije moraju pokazati inspektoru (zaposleniku Muzeja Sofije ili Turističkog informativnog centra), koji pregledava fotografije i učesnicima daje simboličnu nagradu - certifikat.

Relevance to ORIENT

Igra ima za cilj upoznavanje s amblemima urbane sredine na popularnoj pješačkoj ruti kojom prolaze građani Sofije.

Useful links

IanaTour.com

KOMPAS PROJEKT

Implementing organisation

Bugraska Federacija za Orijentiring

Country, year

Evropa, 2020-2021

Target group

Profesionalni sportisti, treneri, profesori

Overview

Projektom Compass, finansiranim iz Programa Erasmus+ Sport, u praksi je implementiran Kreativni obrazovni model koji se temelji na implementaciji sportskog usmjerenja u nastavni plan i program za tjelesni odgoj, geografiju i biologiju u školama. Glavni cilj projekta je širenje i stvaranje dobrih praksi u obrazovanju kroz sportsko usmjeravanje te uvođenje Smjernica Evropske unije za osiguranje dualne karijere profesionalnih sportaša. Rezultat projekta bit će program osposobljavanja iz tjelesnog odgoja i biologije kroz integrirane orijentacijske module, razvijen u saradnji s nacionalnim orijentacijskim klubovima i školama. Time će se dokazati edukativna vrijednost orijentiringa i pružiti podrška budućim profesionalnim sportistima za nove mogućnosti.

Relevance to ORIENT

Često su prisutne poteškoće u kombiniranju sporta i obrazovanja, posebno kada su za vrhunska atletska izvođenja nužni česti treninzi i prisutne takmičarske obaveze. Većina mladih koji se učlanjuju u sportske klubove napuštaju se tijekom tinejdžerske dobi, jer teško spajaju studij sa sportom. To rezultira time da je orijentiring profesionalni sport kojim se uglavnom bave odrasli, s malim brojem sudjelovanja juniora u mainstream događajima. Cilj projekta COMPASS je razraditi novu dualnu karijeru sportista, koja će im omogućiti da započnu, razviju i finaliziraju sportsku karijeru tokom školovanja. Uklanjanjem potrebe za izborom između sportske karijere i obrazovanja, projekt će potaknuti veći broj studenata na bavljenje sportskom karijerom.

Useful links

<http://compass.orienteering.bg/index/49-about.html>

<https://www.youtube.com/channel/UC9HQJLBFN4x6-xCY5iy4oEw>

ORIJENTIRING U ŠKOLI

Implementing organisation

Variant 5 Orienteering club

Country, year

Bugarska, 2018

Target group

Učenici u školama

Overview

Cilj projekta bio je upoznati i uključiti što veći broj ljudi u orijentacijski sport. Svaki klub u zemlji mogao je sudjelovati u ovom projektu, koji je zahtijevao mapiranje škole i uključivanje učenika u trening orijentacije. Ukupno su razvijene/ažurirane 24 orijentacijske karte.

Relevance to ORIENT

Dovođenje orijentiringa u škole može da inspiriše više mladih ljudi da se bave ovim sportom.

Useful links

https://variant5.org/?page_id=2

ORIENTEERING CHAMPIONSHIP

Implementing organisation

Orienteering club "NSA-SIVEN", National Sports Academy (NSA) "Vassil Levski

Country, year

Bugarska, 2017

Target group

Studenti

Overview

250 sportista iz 32 kluba iz cijele zemlje sudjelovalo je u tradicionalnom takmičenju u orijentaciji, održanom u regiji Sofije povodom 75. godišnjice Nacionalne sportske akademije (22. i 23. april 2017. godine). Time je stvorena dodatna motivacija mladim sportistima da se još bolje pripreme za konkretna takmičenja i da nastupe kako treba.

Relevance to ORIENT

Sposobnost da se inspirišu i motivišu mladi ljudi u pogledu bavljanja orijentacijskim sportom.

Useful links

<https://www.nsa.bg/bg/competitions/id,898>

METODOLOŠKI FOKUS

METODOLOŠKI FOKUS

Ova sekcija sadrži analizu metodologija ekstrapoliranih iz prikupljenih najboljih praksi, te desk i terenskog istraživanja. Metodologije prisutne u ovom odjeljku trebale bi biti inspiracija i osnova za razvoj ORIENT kurikuluma jer su prilagodljive i replicirane na aktivnosti koje su temeljene na orijentacijskom sportu i mogu podržati društvenu uključenost mladih.

Vrsta aktivnosti	Opis
Implementacija kroz treninge i događaje	Orijentacijske aktivnosti provode se u obliku trening aktivnosti i događaja. Stvaranjem okolnosti za prakticiranje grupnih aktivnosti na otvorenom, orijentiring može potaknuti umrežavanje među članovima zajednice. Na primjer, jedan ispitanik iz grčke sportske organizacije izvijestio je da organizira orijentacijske utrke s izbjegličkim i lokalnim studentima u parovima, stvarajući tako zajednički teren na kojem ranjive i neranjive osobe mogu komunicirati i saradivati. Stvaranje malih grupa s vršnjacima, mladima može da pruži priliku da se zabavljaju i grade prijateljstva dok se bave orijentacijskim sportom.
Saradnja sa lokalnim institucijama	Povećati sudjelovanje mladih ljudi različitog društvenog i etničkog porijekla u sportskim aktivnostima ključno je za stvaranje veza između škola i orijentacijskih klubova. Podučavanje orijentacijskog sporta u školi smatra se jednim od najboljih načina za poticanje društvene uključenosti mladih. Škole mogu iskorijeniti neke prepreke i barijere za angažman mladih, kao što su prijevoz do i od sportskih objekata te dostupnost sportske odjeće i opreme. Istodobno, provedba inovativnih sportskih projekata u školi pokazala se učinkovitom u smanjenju ranog napuštanja školovanja. S obzirom na njegov potencijal da potakne učenje i motivaciju u kombinaciji s različitim predmetima, orijentiring se može uvesti u nastavne planove i programe tjelesnog odgoja.
Kombinacija orijentiringa sa drugim obrazovnim pristupima	Prema mišljenju ispitanika, neformalno obrazovanje, saradničko učenje i učenje kroz rad najprikladniji su i najučinkovitiji obrazovni pristupi za provođenje sportskih aktivnosti s mladima. Kako je orijentiring mješavina praktičnog i teorijskog znanja, mnogi sportski treneri naveli su da koriste aktivaciju prethodnog znanja za podučavanje orijentacijskog sporta.
Prilagođavanje aktivnosti prema potrebama učesnika	Neki su profesionalci izvijestili da su usvojili iste metodologije za sve učesnike, bez obzira na njihovo socijalno porijeklo, jer su naučili da je okupljanje ljudi kroz sport dobar način za rušenje društvenih barijera. Za druge, rad s osobama u opasnosti od socijalne isključenosti zahtijeva prilagođene pristupe, individualno prilagođavanje i dodatnu podršku. U nekim se natjecanjima pravila ili oprema mogu prilagoditi kako bi se olakšalo sportistima s invaliditetom. Učesnici s invaliditetom stoga mogu sudjelovati u mainstream natjecanju u orijentacijskom sportu, kao i u natjecanju rezervisanom samo za tu određenu skupinu. Uz odgovarajuću opremu i posebne programe po mjeri, svako se može baviti orijentacijskim sportom (Langbein, Blasch & Chalmers, 1981).
Prilagođavanje aktivnosti lokalnim kontekstima	Među varijacijama koje spominju sportski treneri saznajemo da orijentiring može da se iskoristi i za promociju turizma, prilagođenu mogućnostima koje se otvaraju u svakom lokalnom kontekstu.

NAUČENE LEKCIJE

NAUČENE LEKCIJE

Analizom dek i terenskih istraživanja, te najboljih praksi proizlazi da se bavljenje sportom smatra korisnim za razvoj mladih, ne samo u smislu tjelesnog zdravlja, već i u smislu kognitivnog, socijalnog i emocionalnog zdravlja. Konkretno, orijentiring se pokazao učinkovitim alatom u postizanju socijalne uključenosti ranjivih mladih ljudi.

Prema mišljenju većine ispitanika, kako bi se promovisala društvena uključenost ranjivih osoba, sportske aktivnosti moraju biti prilagođene upravo njihovim potrebama. Da bi to bio slučaj, treneri koji rade s osobama u opasnosti od socijalne isključenosti trebaju imati odgovarajuće vještine i odgovarajuću obuku. Za bavljenje orijentacijskim sportom s mladima potrebno je proučavanje i planiranje, kao i specifični obrazovni pristupi koji im odgovaraju. U radu s mladima bitno je stalno revidirati, prilagođavati i mijenjati sportski program, uzimajući u obzir potrebe i interese grupe. Mladi traže da njihova iskustva budu zabavna, ali traže i iskustva koja imaju svrhu. Kako bi ostao relevantan, sport se mora povezati sa širim interesima i prioritetima. S ove tačke gledišta, orijentiring se može povezati s mnogim drugim aktivnostima i provoditi u bezbroj različitih konteksta.

Orijentiranje se pokazalo iznimno vrijednim instrumentom za promociju socijalne uključenosti, pružajući mogućnosti marginaliziranim i neprivilegiranim skupinama, kao što su osobe migrantskog porijekla i osobe u opasnosti od diskriminacije, da dublje upoznaju svoju lokalnu zajednicu i da se integrišu u to s većom lakoćom. Orijentiring također nudi priliku osobama s invaliditetom da pokažu svoje talente i prevaziđu određene stereotipe.

Međutim, širenje orijentiringa za društvenu uključenost u velikim razmjerima ima svoje izazove. Jedna od njih je i oskudica sredstava, budući da sportski klubovi i organizacije mladih često nemaju stručnost i finansijska sredstva za provedbu ovakvih aktivnosti. Iz tog razloga, sportski treneri i djelatnici organizacija civilnog društva treba da sarađuju kako bi angažovali ljude koji su u opasnosti od socijalne isključenosti. Da bi to učinili, moraju usvojiti različite strategije, kao na primjer:

- Promovisanje sportskih aktivnosti u predgrađima i siromašnijim područjima, budući da je blizina ranjivih skupina ključni faktor za njihovo sudjelovanje.
- Saradnja s lokalnim institucijama i društvenim organizacijama je veoma važna kako bi se doprlo do mladih u nepovoljnom položaju i približilo im se sport.

Ukratko, ako praktičari rade zajedno na saradnički način, najvjerojatnije je da će mladi doživjeti pozitivne rezultate kroz sport.

ZAKLJUČAK

Ono što je proizašlo iz analize dobrih praksi jeste da orijentiring može pomoći mladima da razviju različite vještine kao što su donošenje odluka, liderstvo i timski rad uz podizanje samopouzdanja i poticanje socijalizacije. Vještine koje promoviše orijentiring duboko su povezane s ciljem stvaranja inkluzivnih društava.

Orijentiranje može igrati ključnu ulogu u promociji poznavanja lokalne stvarnosti u različitim zemljama i osjećaja djelovanja i pozitivne promjene na lokalnom nivou. Kroz praksu bavljenja orijentacijom, mladi ljudi mogu sagledati svoje lokalno okruženje pod novim svjetlom, kao dimenziju za dijeljenje i timski rad na postizanju zajedničkih ciljeva, postavljajući tako temelje za stvaranje inkluzivnijih društava.

Orijentiring može lako biti od potpore sportskim trenerima i lokalnim organizacijama civilnog društva, poboljšavajući njihove sposobnosti u izgradnji zajednice, pružajući im nove alate i metodologije za uključivanje mladih i pomoć pri integraciji u društvo. U takvom okviru očekuje se da će akcija koju promoviše i sprovodi projekt ORIENT i njegov dvostruki pristup koji se temelji na promociji sporta i aktivnog društvenog života, unaprijediti društvenu uključenost i koheziju u svim uključenim zemljama.

Orijentiring ima veliki potencijal u jačanju društvenih veza među različitim društvenim i kulturnim skupinama – potičući sudjelovanje i povećavajući osjećaj pripadnosti zajedništva u zajednici – te ima sposobnost promocije socijalne uključenosti ranjivih mladih ljudi.

BIBLIOGRAFIJA

AEK FC. (2021). Welcome Through Football. <https://www.aekfc.gr/newsdetails/welcome-through-football-126442.htm?lang=el&path=-1016379602> .

Austrian Orienteering Association (2019a). Regelwerk Kartenkontrolle und -subventionen. Retrieved June, 2021 from [Kartenreferat-Regelwerk-2019.pdf](#) (oefol.at).

Austrian Orienteering Association (2019b). Folder Orientierungslauf. Retrieved June, 2021 from [ÖFOL-Folder-final.pdf](#) (oefol.at).

Austrian Orienteering Association (2021). Referat Orientierung. Retrieved May, 2021 from [ÖFOL - Österreichischer Fachverband für Orientierungslauf](#) (oefol.at)

Caritas (2017). Caritas Cares. Poverty and social exclusion among young people - Italy Report.

Caritas (2020). Caritas cares! Country Report 2019 Austria. Retrieved June, 2021 from [Caritas-Cares-Report-Austria_singles.pdf](#).

CESIE (2016). Athlisi. Comparative report on training needs analysis for coaches and sport clubs in relation of social inclusion of children from disadvantaged target groups.

Cyprus international orienteering festival (2021). 2nd Cyprus International Orienteering Festival <https://cyprusorienteering.com/>.

COF (2021). About Orienteering. Retrieved May, 2021 from [About Orienteering](#) (archive.org).

Commission of the European Communities (1993). Social Exclusion-Poverty and Other Social Problems in the European Community.

Côté, J. and Fraser-Thomas, J. (2007). Youth involvement in sport. In P.R.E. Crocker (Ed.), *Introduction to sport psychology: A Canadian perspective* (pp. 266-294). Toronto: Pearson Prentice Hall.

Die Armutskonferenz/EAPN (2020). Poverty Watch Report Austria 2020. Retrieved June, 2021 from [poverty_watch_report_austria_2020.pdf](#) (armutskonferenz.at).

European Commission (2016). Commission Staff Working Document: Bosnia and Herzegovina 2016 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions.

European Youth Portal (2021). Patchwork: Skills to build solidarity [Text]. European Youth Portal - European Commission. https://europa.eu/youth/solidarity/placement/21462_en.

EUROSTAT (2018). Disability and need for assistance.

EUROSTAT (2020a). Statistics on young people neither in employment nor in education or training.

EUROSTAT (2020b). Employment rate of women and men in the EU.

EUROSTAT (2020c). Over 20% of EU population at risk of poverty or social exclusion in 2019. Retrieved May, 2021 from [Over 20% of EU population at risk of poverty or social exclusion in 2019 - Products Eurostat News - Eurostat](#) (europa.eu).

EUROSTAT (2021a), Eurostat statistics explained: Unemployment statistics. https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Unemployment_statistics#Youth_unemployment.

EUROSTAT (2021b). Young people - social inclusion. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Young_people_-_social_inclusion .

EUROSTAT (2021c). Migrant integration statistics – at risk of poverty and social exclusion. Retrieved May, 2021 from Migrant integration statistics - at risk of poverty and social exclusion - Statistics Explained (europa.eu).

EUROSTAT (2021d). At risk of poverty visualised. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20211017-1>

Fairplay (2021). The work area Sport & Social Inclusion introduces itself. Retrieved May, 2021 from fairplay | Social inclusion.

Federal Ministry of Social Affairs, Health, Long-term Care and Consumer Protection (2020). Overview of the horizontal issue of disability in Austria. Retrieved June, 2021 from Overview (sozialministerium.at).

Hnilica, T. (2001). Orientierungslauf in der Schule. Retrieved June, 2021 from Microsoft Word - SkriptumSchul-OL_Hnilica_.doc (oefol.at).

In-Cyprus (2021). Eurostat: 17.6% of Cypriots were at risk of poverty and social exclusion in 2020. <https://in-cyprus.philenews.com/eurostat-17-6-of-cypriots-were-at-risk-of-poverty-and-social-exclusion-in-2020/>

International Orienteering Federation. (2021). Orienteering. <https://orienteering.sport/orienteering/>

ISTAT (2020a), "Poverty in Italy – Year 2019".

ISTAT (2020b), Table NEET 'young people neither in employment, education or training', 2020. <http://dati.istat.it/Index.aspx?QueryId=42588&lang=en>.

Kicken ohne Grenzen (2021). Ausgangslage. Retrieved May, 2021 from Kicken ohne Grenzen – Bildung durch Fußball (kicken-ohne-grenzen.at).

Langbein E., Blasch B. & Chalmers B. (1981). "An orienteering program for blind and visually impaired persons".

Lugsteiner, Karin (2020). Orientierungslauf verleiht Flügel. Ein Lehr- und Lernbehelf zur Grundausbildung im Orientierungslauf. Eggerdruck, Imst.

Macquet, A.-C., Eccles, D., and Barraux, E. (2012). What Makes an Orienteer an Expert? A Case Study of a Highly Elite Orienteer's Concerns in the Course of Competition. *Journal of Sports Sciences*, 30 (1), pp.91-99.

Mpalourdos, D., Sarris, N., Tramountanis, A., & Chrysakis, M. (2014). Socially vulnerable groups and discrimination in the labor market. *Papazisi*. https://www.ekke.gr/ocd/wp-content/uploads/2014/01/EKKE_VSGs_Greece_el.pdf .

Nalo, N. (2021). PSD PTT Prijatelj Prirode. Retrieved 23 May 2021, from <https://planinarenje.ba/planinarski-imenik/planinarska-drustva/psd-ptt-prijatelj-prirode> .

Offroader.gr. (2021). Orienteering. <https://www.offroader.gr/x/index.php/specials-gr/134-special/1295-orienteering> .

Orienteering USA. (n.d.). What is Orienteering. Orienteering USA. Retrieved July 16, 2021, from <https://orienteeringusa.org/explore/what-is-orienteering/> .

Orienteering (2021). Types of Orienteering. Retrieved May, 2021 from Types of Orienteering | Orienteering.

Orienteering USA (2021). What is Orienteering. Retrieved May, 2021 from What is Orienteering - Orienteering USA.

Planinarski savez BiH/FBiH » – Komisija za orijentaciju. (2021). Retrieved 16 May 2021, from <https://psbih.ba/orijentacija/#> .

Planinarski savez BiH/FBiH » Balkan Mountaineering Orienteering Competition 2019. (2021). Retrieved 22 May 2021, from <https://psbih.ba/balkan-mountaineering-orienteering-competition-2019/> .

Planinarski savez BiH/FBiH » Najavljujemo "46. South East Autumn Tour". (2021). Retrieved May 2021, from <https://psbih.ba/najavljujemo-46-south-east-autumn-tour/> .

Planinarski savez BiH/FBiH » ZAVRŠENO BALKANSKO PRVENSTVO U PLANINARSKOJ ORIJENTACIJI – BMUMOC 2019. (2021). Retrieved 23 May 2021, from <https://psbih.ba/završeno-balkansko-prvenstvo-u-planinarskoj-orijentaciji-bmumoc-2019/>.

Radoczky, V. (2007). How to Design a Pedestrian Navigation System for Indoor and Outdoor Environments. *Location Based Services and TeleCartography* 301-316. Springer. Doi:10.1007/978-3-540-36728-4_23.

Retrieved 23 May 2021, from <https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/Zakon-o-sportu-u-Bosni-i-Hercegovini.pdf> .

Retrieved 23 May 2021, from <http://www.findglocal.com/BA/Ilidza/285789158211603/Atletsko-orijentacijski-klub-Ilidza>.

Roughguides (2021). Sports and Outdoor activities in Cyprus. <https://www.roughguides.com/cyprus/sports-outdoor-activities/> .

SALTO Educational Tools Portal. (2014). Sport as a tool for social inclusion | Educational Tools Portal. <https://educationaltoolsportal.eu/en/tools/sport-tool-social-inclusion> .

Sportfm.gr. (2020). Basketball 4All: The great initiative of Ho largos BC. <https://www.sport-fm.gr/article/basket/greece/Basketball-4All-i-spoudaia-prwtoboulia-tou-xolargou/4147765> .

Statistics Austria (2020). Press release: 12.247-087/20. Retrieved May, 2021 from Poverty and Social Inclusion (statistik.at).

The Airborne Initiative. (2021). About the Airborne Initiative | The Airborne Initiative. <https://airborneinitiative.org/about/>.

The Republic of Bulgaria (2020). National Strategy for Reducing Poverty and Promoting Social Inclusion. <https://www.mlsp.government.bg/eng/social-inclusion> .

USA, O., & Turbyfill, R. (2013). *Discovering Orienteering*. Champaign: Human Kinetics.

Visit Cyprus (2021). Reaching New Heights in Cyprus! <https://www.visitcyprus.com/index.php/en/discovercyprus/nature-3/climbing/item/17-reaching-new-heights-in-cyprus> .

Weinberger, Lisa Maria (2019). Inequalities in Austria. Reducing rising inequalities requires policy coherence and strong political measures. Retrieved June, 2021 from 1.3.a-report-AT-1.pdf (sdgwatcheurope.org).

What is Orienteering - Orienteering USA. (2021). Retrieved 16 May 2021, from <https://orienteeringusa.org/explore/what-is-orienteering/> .

World of O. International orienteering calendar (2020). Cyprus International Orienteering Festival <http://cal.worldofo.com/?id=11011> .

World of O. Maps (2015). Orienteering maps from Cyprus. <http://omaps.worldofo.com/index.php?c=Cyprus&s=views> .

ORIENT: TIM

CESIE

Koordinator

CESIE je evropski centar za studije i inicijative sa sjedištem u Palermu, na Siciliji. Osnovan je 2001. godine, inspirisan radom i teorijama sociologa, aktiviste i pedagoga Danila Dolcija (1924.-1997.).

www.cesie.org

KMOP – SOCIAL ACTION AND INNOVATION CENTRE

CENTAR ZA DRUŠTVENO DJELOVANJE I INOVACIJE – KMOP.

Centar za društveno djelovanje i inovacije, smješten u Atini, neprofitna je organizacija s više od 40 godina iskustva u pružanju podrške ranjivim skupinama.

www.kmop.gr

WUS AUSTRIA – WORLD UNIVERSITY SERVICE AUSTRIA (WUS AT)

Svjetski univerzitetski servis (WUS) Austria, smještena u Grazu, nevladina je organizacija posvećena promociji ljudskih prava na obrazovanje na temelju akademske slobode i autonomije univerziteta. Danas je organizacija regionalno usmjerena na zemlje Jugoistočne i Istočne Evrope i posjeduje podružnicu u Prištini.

www.wus-austria.org

SARAJEVO SUSRET KULTURA / SARAJEVO MEETING OF CULTURES

Sarajevo susret kultura (SMOC) je nevladina organizacija osnovana 2012. godine s ciljem promocije raznolike kulture Bosne i Hercegovine unutar i izvan njenih granica.

<http://smoc.ba/en>

CENTER FOR SOCIAL INNOVATION (CSI)

CENTAR ZA DRUŠTVENE INOVACIJE (CSI) je organizacija za istraživanje i razvoj koja se usredsređuje na poticanje društvenih inovacija koje mogu donijeti pozitivnu promjenu lokalnim, nacionalnim, regionalnim i globalnim subjektima

www.csicy.com

BULGARIAN SPORTS DEVELOPMENT ASSOCIATION

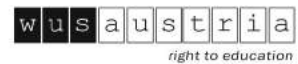
BUGARSKA SPORTSKA RAZVOJNA ASOCIJACIJA osnovana je 2010. godine i nevladina je organizacija posvećena razvoju sporta i unapređenju sportske kulture.

www.bulsport.bg

www.bulsport.bg

orientproject.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.